

Я досліджую світ
4 клас

Сьогодні
24.10.2024

Урок
№24

Які паливні корисні копалини є на території України

Сьогодні

Дата: 25.10.2024

Клас: 4-Б

Урок: ЯДС

Вчитель: Таран Н.В.

Тема. **Які паливні корисні копалини є на території України**

Мета: вчити характеризувати значення 2-3 видів корисних копалин для економіки нашої країни і добробуту її громадян; виявляти патріотичні почуття і прагнення знати більше про досягнення українців у різних галузях; пояснювати, від чого залежить безпека в домі; дотримуватися основних правил безпечного користування електроенергією, побутовими приладами (праска, електрична чи газова плита, та ін).

Любі діти, добрий день!
Зичу праці і старання!
А ще, друзі, всім бажаю
Справдити всі сподівання!

Сьогодні
24.10.2024

LIVE

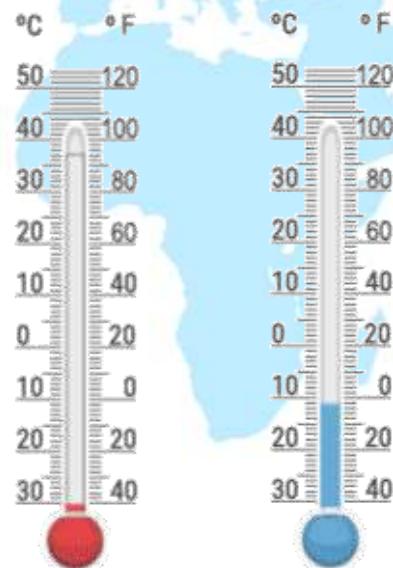
Програма «Як почуває себе ненька Україна?» в прямому ефірі

Привіт, друзі!
А яка зараз пора року?
Який місяць?
Яке сьогодні число?

Мої вітання!
Яким було вранці небо, коли ми
йшли до школи?
Що стосовно опадів?
Кому відома температура повітря?

На які групи поділяють корисні копалини?

Які корисні копалини належать до паливних?

Чим вони відрізняються від інших корисних копалин?

ЧИТАННЯ З ПОЗНАЧКАМИ

V

Я ЦЕ ЗНАЮ!!!

+

ЦЕ ДЛЯ МЕНЕ НОВЕ!!!

?

ХОЧУ ЗАПИТАТИ!!!

-

Я ДУМАВ/ДУМАЛА ПО-ІНШОМУ

Україна багата на природне *паливо*. Це торф, кам'яне вугілля, нафта та природний газ. Під час горіння вони виділяють багато тепла, тому їх використовують як паливо.

Паливні корисні копалини

кам'яне
вугілля

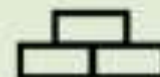
буре
вугілля

нафта

торф

природний
газ

Видобуток торфу

На півночі України є поклади торфу бурого й коричневого кольору. Він дуже крихкий, утворений із залишків напівзгнилих рослин. Торф легший за воду, не розчинний. Основний його недолік – містить багато вологи та при згорянні дає менше тепла, ніж вугілля, виділяє багато диму і кіптяви.

Сьогодні
24.10.2024

Міркуємо як дослідники

Пригадайте, як добувають торф.

Чималі запаси торфу є на території
Волинської і Рівненської областей.
Раніше торф використовували переважно
для опалювання будинків і спалювання в
печах електростанцій.

Пригадайте, як сьогодні використовують торф.

Використовують торф як паливо, будівельний матеріал, сировину для хімічної промисловості, добриво. Основними видами використання торфу є отримання з нього торф'яного палива й хімічних продуктів, а також застосування в сільському господарстві.

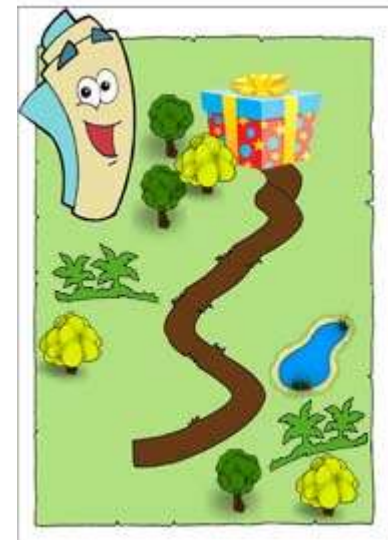
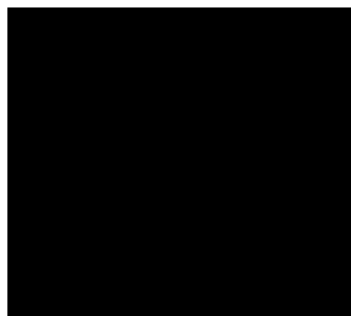

Кам'яне вугілля – тверда гірська порода чорного кольору, що має блиск і важча від води. Воно не розчинне. Найбільші поклади вугілля в Луганській області. Значні його запаси є в Донецькій і Дніпропетровській областях. Видобуток ведеться з великих глибин шахтним способом.

Яким умовним знаком на фізичній карті позначають поклади кам'яного вугілля?
Знайдіть на фізичній карті України райони його видобутку.

Кам'яне вугілля застосовують як паливо. Під час його переробки отримують цінні речовини: барвники, лікарські препарати, засоби захисту рослин тощо. Тому кам'яне вугілля доцільніше переробляти.

- Пригадайте, чим нафта відрізняється від кам'яного вугілля.

Нафта добре горить. При згорянні вона дає більше тепла, ніж кам'яне вугілля або торф. Нафту ще називають *чорним золотом*.

- Пригадайте, що виробляють з нафти.

Її використовують для виробництва мазуту, парафіну, вазеліну, парфумів, гуми, бензину тощо.

Природний газ легший за повітря, горить без диму синюватим полум'ям, виділяючи тепло. Він дуже отруйний і вибухонебезпечний. Тому поводитися з ним потрібно вкрай обережно. До газу, який використовують у побуті, додають спеціальні домішки, які надають йому специфічного неприємного запаху.

Припустіть, з якою метою природному газу штучно надають запаху.

Сьогодні
24.10.2024

Рухлива вправа

РУХЛИВА

ВПРАВА

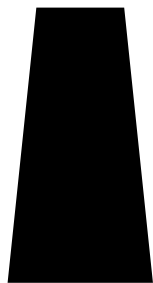

В Україні найбільші родовища нафти та природного газу розташовані в Чернігівській, Харківській, Полтавській, Сумській та Івано-Франківській областях. Ведуть пошуки нафти й газу в Чорному й Азовському морях. Його використовують для виготовлення різних цінних продуктів.

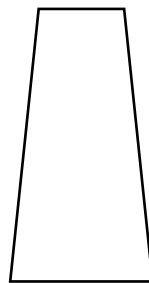
- Наведіть приклади продуктів, виготовлених з природного газу.

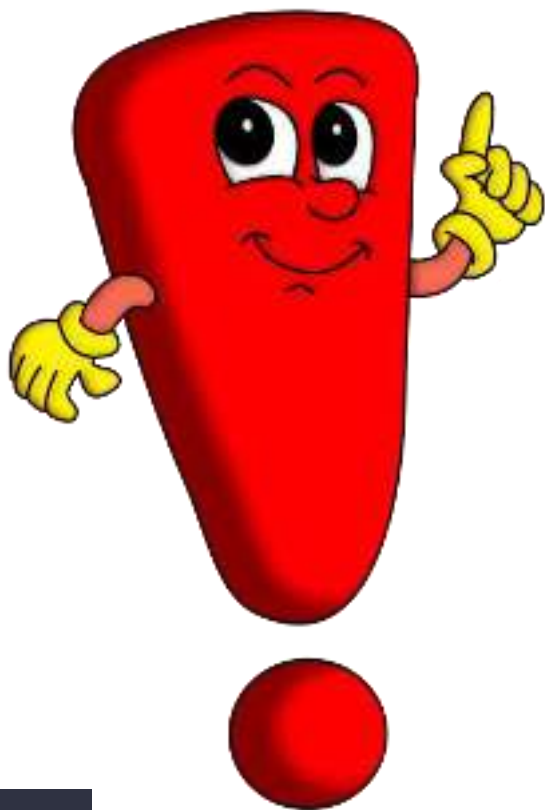
Здебільшого природний газ використовують для отримання тепла, а також у побуті для приготування їжі.

Знайдіть на карті умовні знаки, якими позначають нафту та газ. Намалюйте їх у зошиті.

нафта

природний
газ

Газ, яким користуються в побуті, є
горючою речовиною і порушення
правил користування ним може
призвести до пожежі.

Чи доводилося вам самотійно розігрівати або готувати їжу на газовій плиті? Яких правил ви дотримувалися, щоб уникнути небезпеки? Як потрібно діяти, якщо почули запах газу? З кожної пари малюнки на с. 78-79 оберіть правильний варіант.

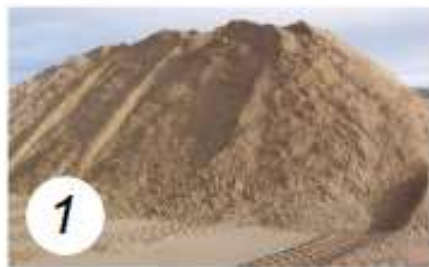

Сьогодні
24.10.2024

Робота з підручником

По всій території України, крім рудних і паливних корисних копалин, також є значні поклади **нерудних (будівельних)**: піску, глини, вапняку, гіпсу, граніту та інших.

Пісок (1), вапняк (2), глина (3), гіпс (4), граніт (5)

- Наведіть приклади використання людиною будівельних корисних копалин.

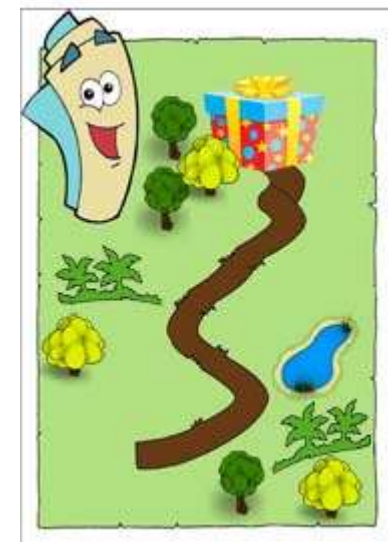

- Наведіть приклади використання людиною будівельних корисних копалин.
- Розгляньте предмети на фото. Установіть, з яких корисних копалин їх виготовляють. Наведіть власні приклади.

Умовні знаки, якими позначають на карті
будівельні корисні копалини. Які з них добувають
у вашій місцевості?

Сьогодні
24.10.2024

Робота в зошитах

Завдання 1

Наведи приклади паливних корисних копалин. Заповни таблицю:

№ з/п	Паливні корисні копалини	Як використовують
1	Природний газ	пальне, хімічна промисловість
2	Нафта	виробництво рідкого палива, медицина, косметологія
3	Торф	паливо, буд. матеріал, хімічна промисловість, добриво
4	Кам'яне вугілля	пальне, виробництво коксу та напівкоксу
5	Буре вугілля	побутове паливо

Сьогодні
24.10.2024

Робота в зошитах

Завдання 2

Порівняй властивості паливних корисних копалин, які є у шкільній колекції. Заповни таблицю:

Основні ознаки копалини \ Копалина	Торф	Кам'яне вугілля	Нафта	Буре вугілля
Тверда, рідка, газоподібна	тверда	тверда	рідка	тверда
Колір	чорного, сірого або коричнево-бурого кольору	чорного, іноді сіро-чорного кольору	червоно-коричнева, жовто-зелена і чорна, іноді зустрічається безбарвна нафта	від світло-бурого до чорного
Блиск	+	+	+	+

Завдання 4

Нанеси на контурну карту України умовні позначення паливних корисних копалин, укажи місце їх видобутку.

Сьогодні
24.10.2024

Робота в зошитах

Завдання 5

Використовуючи додаткові джерела інформації, зberi і запиши відомості про каоліни.

Назва, умовний знак	Каолін (біла глина)
Властивості (Тверда, рідка, газоподібна)	тверда
Де добувають	На території України є у Вінницькій, Житомирській, Кіровоградській, Дніпропетровській, Запорізькій, Сумській, Черкаській та Донецькій областях.
Як використовують	паперова продукція, керамічна (порцеляна, фаянс), електротехнічна (ізолятори), вогнетривка, миловарна, парфумерна продукція, виробництво олівців і фарб.
Додаткова інформація	Відомий центр видобутку каоліну — місто Дзіньдечжень в Китаї, що є відомим центром виробництва порцеляни з сивої давнини.

Завдання 6

Упізнай корисну копалину.

З неї виплавляють сталь. залізна рудаЦю корисну копалину добувають в болотах. торфЗа її допомогою готують страви. кам'яна сільЗ нею граються діти. крейдаЇї добувають в шахті. кам'яне вугілляЗ неї виготовляють цеглу. глинаВикористовують для виготовлення пам'ятників. граніт

1. Поясніть, чому корисні копалини називаються паливними, рудними, нерудними (будівельними).

2. Що об'єднує бензин, газ, дизельне паливо?

3. Яке природне паливо і як використовує ваша сім'я?

4. Порахуйте, скільки крейди використовує ваш клас за рік, якщо в день ви витрачаєте шматок масою 10 г.

5. Використовуючи фізичну карту України, з'ясуйте, яким знаком позначають родовища торфу. Поясніть, чому він має таку форму.

6. Чи може те, про що ви дізналися впродовж вивчення цієї теми, знадобитися вам у житті?

Коротко про головне

В Україні є родовища природного палива: торфу, кам'яного вугілля, нафти та природного газу. При згорянні воно виділяє тепло й енергію, які використовують на виробництві та в побуті. З нього виготовляють багато різних продуктів.

...кам'яне вугілля утворилося з решток давніх рослин, що зростали у вологому теплом климаті багато мільйонів років тому. Коли ці рослини гинули, то потрапляли в заболочені води. Бактерії перетворювали деревину на чорну масу. Із часом товстий шар землі та піску своєю вагою майже повністю витіснив із чорної пастоподібної рослинної речовини всю рідину, і вона стала тверднути, перетворюючись на кам'яне вугілля.

Сьогодні
24.10.2024

Домашнє завдання

**Короткий запис у
щоденник
с.76-80,
зош. с.38-40 № 1-7.
Фотозвіт надсилати на
освітню платформу
Human.
Успіхів у навчанні!**

Сьогодні
24.10.2024

Рефлексія «В кінотеатрі»

Ця частину «**фільму**» мені не сподобалась ...

